

Keywords: migration, labour migration, international migration of labour force, globalization, migratory policy.

Дата надходження до редакції: 19.03.2014 р.
Рецензент: д.е.н., професор Монастирський Г.Л.

УДК 336.244

ТРАНСФОРМАЦІЯ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МИТНИХ АЛЬЯНСІВ

К. І. Новікова, к.е.н., доцент, Академія митної служби України
А. І. Турик, менеджер, ПП «ВКФ Піаніт»

Проаналізовано сучасний стан використання інструментів митно-тарифного регулювання в Україні, в країнах Європейського Союзу та Митного союзу. Досліджено проблеми та перспективи управління зовнішньоекономічною діяльністю у контексті створення зони вільної торгівлі з ЄС та приєднання до Митного союзу. Запропоновано низку практичних заходів щодо оптимізації інструментів митно-тарифного регулювання.

Ключові слова: митний тариф, глибока та всеохоплююча зона вільної торгівлі, лібералізм, протекціонізм, зовнішньоекономічна діяльність.

Постановка проблеми. Одним з інструментів економічної відкритості є регіональні торговельні союзи, які можуть бути створені в різних формах, починаючи від зон вільної торгівлі до економічного та валютного союзу. Світовий досвід підтверджує, що саме рух від нижчого ступеня інтеграції до вищого поряд з вирішенням проблемних економічних, соціальних та політичних питань здатний забезпечити значне зростання макроекономічних показників та покращення рівня життя населення країни. Для сприяння активності зовнішньоекономічної діяльності країни об'єднуються у так звані митні альянси, які являють собою об'єднання, що мають ознаки угоди про вільну торгівлю та митний союз. Країни – учасниці альянсів мають узгоджену тарифну позицію щодо третіх країн та гармонізоване законодавство у галузі митного регулювання. Існування митних альянсів країн світу підтверджує доцільність їх створення для стимулювання економічного зростання у країнах-членах на основі лібералізації руху капіталу, товарів та послуг в межах альянсу та руху до подальшого ступеня інтеграції – створення спільного ринку та економічного союзу.

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Значний внесок у вирішення складних проблем побудови ефективного митно-тарифного механізму в умовах інтеграційних процесів зробили вітчизняні вчені І. Бережнюк, І. Бураковський, О. Гребельник, О. Єгоров, Я. Жаліло, І. Іващук, І. Карамбович, Б. Кормич, Т.

Корнева, Т. Мельник, П. Пашко, Л. Письмаченко, А. Сменковський та ін. Шляхи розвитку митно-тарифної політики у контексті приєднання до таких економічних альянсів, як Європейський Союз та Митний союз активно розглядалися науковцями протягом останніх 5 років. Однак, у зв'язку з останніми політичними подіями та нестабільним економічним становищем України є необхідність дослідити всі умови вступу до цих економічних союзів, та зважити всі зиски та ризики для митно-тарифного регулювання ЗЕД.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз концептуальних засад митно-тарифного регулювання в Україні та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення митного тарифу в контексті приєднання до митних союзів.

Викладення основного матеріалу дослідження. Жодна держава не може існувати без здійснення регулювання зовнішньоекономічної діяльності з метою забезпечення захисту національних інтересів на світовому ринку та повноцінного розвитку національної економіки. Одними із найбільш ефективних методів такого регулювання володіє митно-тарифна політика. Якщо порівнювати митно-тарифні заходи регулювання ЗЕД на початку 90-х рр. з сучасними, то можна з упевненістю сказати, що зараз Україна має розвинуту митно-тарифну політику, але вона потребує подальшого удосконалення, адже макроекономічні показники за останні роки підтверджують погіршення економічного стану держави (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка основних економічних показників України у % до попереднього року*

Показники економічного розвитку України	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Експорт, %	+35,8	+2,8	-9,4
Імпорт, %	+40,1	+4,4	-9,4
Індекс промислового виробництва, %	+8,8	-1	-5,2
Обсяг роздрібної торгівлі, %	+14,9	+15,7	+9,5
Валова продукція с/г, %	+16,6	+9,9	-5,1
Реальна заробітна плата, %	+8,3	+14,8	+8,7

*Таблицю складено авторами на основі даних [1]

Дані таблиці ілюструють негативні тенденції в економіці України протягом 2013 р. Так індекс промислового виробництва зменшився на 5,2 %. Найбільше падіння спостерігається у виробництві хімічної продукції – на 18,5 %, у машинобудуванні – на 13,9 %, у виробництві коксу та продуктів переробки – на 11,8 %. ВВП 2013 р. скоротився на 1,1%. Суттєве зниження ВВП відбулось ще у 2008 р. (на 14,8 %). На це вплинув цілий комплекс факторів, вирішальним з яких стала світова фінансова криза. Станом на грудень 2013 р. Уряд України прогнозував зростання ВВП на 3% у 2014 р. За даними МВФ та Міжнародного рейтингового агентства Standard&Poor's, прогнозоване зростання ВВП України становить лише 1% [2]. Динаміка вищенаведених показників свідчить про те, що сьогодні є необхідність пошуку нових шляхів розвитку економічної політики держави, а, отже, і митно-тарифних заходів регулювання, які мають пряий вплив на розвиток національного ринку товарів та послуг.

У період з 1991 по 2008 рік Митний тариф було істотно трансформовано. Митно-тарифна політика нашої держави пройшла етапи як лібералізації, так і протекціонізму, але з початком переговорів щодо вступу до Світової організації торгівлі (СОТ) Україна лібералізує та вдосконалює митно-тарифні інструменти регулювання ЗЕД. Впродовж тривалого переговорного процесу відбувалось поступове зменшення тарифного захисту національних виробників від ввезення іноземних товарів та лібералізація торгівлі в цілому, особливо – сільськогосподарськими та продовольчими товарами. Кількість тарифів з нульовою ставкою збільшилась у 2,2 рази і становить 36 %, частка специфічних ставок зменшилась з 16,3 до 1,5 %, комбіновані ставки не застосовуються. На сьогоднішній день митно-тарифна політика відповідає вимогам членства України в СОТ і є спрямованою як на сприяння зовнішній торгівлі, так і на захист національного товаровиробника та збільшення надходжень до Державного бюджету [3].

Незважаючи на загрозу посилення конкуренції на внутрішньому ринку, зниження тарифів мало суттєвий позитивний вплив на економіку, зокрема, сприяло підвищенню продуктивності національних компаній. Так, підприємства обробної промисловості не тільки отримали кращі умови доступу на зовнішні ринки, а й стали більш конкурентоспроможними на них. В той же час, слід визнати, що членство України в СОТ не привело до пом'якшення впливу кризи на промислове виробництво та інвестиційну діяльність. Через високий рівень залежності від зовнішньої торгівлі економіка України виявилась надто вразливою до впливу глобальних негативних факторів. Різне скорочення обсягів торгівлі протягом останніх двох років є наслідком як застосування заходів торговельного захисту, передусім нетарифних

інструментів, так і глобального спаду та реакції на нього фінансової сфери, що проявилася у зростанні вартості коштів для фінансування торгівлі.

Усі роки незалежності Україна проводила політику, яку можна назвати політикою лавірування між двома великими центрами тяжіння – Європейським Союзом і Росією (або тими інтеграційними об'єднаннями, які Росія ініціювала). Так, держава проголосила наміри інтеграції до ЄС та готувалася до підписання в листопаді 2013р. Угоди про асоціацію, яка передбачає і створення зони вільної торгівлі між Україною і ЄС. Але в той час отримане запрошення до нового інтеграційного утворення - Митного союзу Білорусі, Казахстану і Росії (МС). Держава не визначила, який вектор розвитку необхідно обирати, і ще знаходиться на шляху оцінювання свого вибору. Внаслідок такої політики міжнародний авторитет України підірвано, українська економіка виживає фактично за рахунок експлуатації давно застарілих підприємств і дешевої праці, а у міжнародних рейтингах Україна за багатьма показниками перебуває на найнижчих сходинках. Розглянемо докладніше перспективи входження України до цих митних альянсів.

Європейський Союз – економічне і політичне об'єднання 28 країн Європи, з територією 4,3 млн. кв. км, населенням понад 500 млн. осіб, рівень ВВП на душу населення - 34 500 дол. [4]. З перших років своєї незалежності Україна почала налагодження співробітництва з Європейським Союзом, що проявлялось у поступовій гармонізації українського законодавства до норм європейського. Цей вектор підтримувався протягом 23 років суверенності української держави, і на сьогодні необхідність посилення співробітництва стала ще більш очевидною. Станом на грудень 2013 року Європейський Союз був одним із основних торговельних партнерів України, за перше півріччя 2013 р. його частка склала 31,3 % у загальному обсязі торгівлі товарами та 37,7% у торгівлі послугами [2]. У першому півріччі 2013 р. обсяг експорту до країн ЄС порівняно з відповідним періодом 2012 р. збільшився на 2,6 % і склав загалом 8,3 млрд. дол. США, тоді як експорт до країн СНД зменшився на 10,8 %, склавши 11 млрд. дол. США. У першому півріччі 2013 р. обсяг імпорту з країн ЄС порівняно з відповідним періодом 2012 р. зменшився на 1,7 % і склав 12,2 млрд. дол. США, із країн СНД – зменшився на 30,3 % і склав 11,9 млрд. дол. США [4].

Стратегічною метою євроінтеграції є входження України до митного та економічного альянсу країн Європи, а тактичною – підписання Договору про асоціацію та глибоку та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (ГВЗВТ), яка виходить далеко за межі класичних зон вільної торгівлі та пе-

редбачає не лише взаємне відкриття ринків для більшості товарів і послуг, а й обов'язкові положення щодо поступового наближення до норм і стандартів ЄС у сфері торгівлі та суміжних галузях. Для споживачів вільна торгівля з ЄС означає: нижчі ціни та доступ до ширшого асортименту продукції; безпечнішу продукцію на внутрішньому ринку; нові робочі місця у результаті покращення інвестиційного клімату в Україні; підвищення рівня соціальної захищеності, оскільки текст угоди містить положення щодо безпеки й стандартів праці, соціального забезпечення тощо. Переваги для українського бізнесу можуть бути такими: безмитний доступ до найбільшого в світі ринку; поліпшення доступу на ринки третіх країн через перехід на визнані в світі стандарти; кращу законодавчу захищеність прав інтелектуальної власності та кращий внутрішній бізнес клімат. Для держави ГВЗВТ з ЄС означатиме підвищення ефективності управління державними фінансами, додаткові можливості для завершення вже розпочатих соціально-економічних реформ, підвищення продуктивності праці, зменшення безробіття та рівня бідності [2].

Четвертий розділ Угоди «Торгівля і питання пов'язані з торгівлею» розкриває всі питання застосування митно-тарифних заходів регулювання ЗЕД. Переважну більшість мит на імпорт та експорт буде скасовано відразу після набуття Угодою чинності. Загалом, Україна та ЄС скасують імпорتنі мита на близько 97% та 96,3% тарифних ліній відповідно [5]. Для промислових товарів лібералізація означатиме негайне скасування діючих увізних мит на більшість товарів (82,6% – Україна та 91,8% – ЄС). Для решти встановлено перехідні періоди, а для легкових автомобілів та одягу, який був у використанні, передбачено застосування спеціальних захисних механізмів [2].

Для сільськогосподарської продукції мита буде скасовано на 35,2% тарифних ліній Україною та 83,1% – Євросоюзом. Щодо решти товарів, то по 52% тарифних ліній Україна запроваджує перехідні періоди тривалістю від 1 до 7 років, на 9,8% – часткову лібералізацію та на 3,0% – безмитні тарифні квоти [5]. Для особливо чутливих секторів ГВЗВТ дає українським виробникам більше часу для адаптації до конкурентнішого середовища, водночас надаючи споживачам більший вибір продуктів за нижчими цінами. Діючи на сьогодні в Україні експортні мита буде поступово впродовж 10 років скасовано. Водночас по окремих товарах, які є стратегічно важливою експортною сировиною для України, зокрема насінні соняшнику, шкірсировині, окремих видах металобрухту, запроваджується спеціальний захисний механізм, який передбачає стягнення додаткового збору строком до 15 років. В результаті ліквідації тарифних обмежень українські експортери заощаджуватимуть 487 млн. євро, а

експортери ЄС – 391 млн. євро щороку. Український аграрний сектор отримає найбільші переваги від зменшення ввізних мит: 330 млн. євро для сільськогосподарської продукції та 53 млн. євро для переробленої сільськогосподарської продукції [5].

Крім того, Україна надзвичайно зацікавлена у імпорті високотехнологічного обладнання з країн Європи, передусім з країн “великої сімки”, з метою якнайшвидшої модернізації вітчизняних підприємств. Підписання Угоди про асоціацію вирішить цю проблему, адже передбачає зменшення перепон для торгівлі, що виникають у зв'язку із різницею в технічних регламентах України та ЄС, стандартів, процедур оцінки відповідності та інших вимог до якості продукції. Гармонізація технічних стандартів сторін скоротить існуючі нетарифні бар'єри у торгівлі між сторонами, підвищить якість продукції на внутрішньому ринку України, а також сприятиме формуванню позитивного іміджу України на світових ринках.

Однак, підписання Угоди по асоціацію з ЄС передбачає не лише позитивні наслідки. Головною проблемою, яка стримує експорт готової продукції українського походження на європейській ринку є її неконкурентоспроможність, невідповідність технічним стандартам ЄС. Зростання обсягів імпортного товару вищої якості за нижчою ціною, полегшення можливості відкриття бізнесу іноземними компаніями, використання високих технологій та використання більш дешевих фінансових ресурсів істотно підвищать рівень конкуренції на деяких ринках, якої можуть не витримати слабші фірми. Також можна очікувати тимчасового зростання витрат, пов'язаних із адміністративними та правовими змінами, а також необхідністю дотримання високих стандартів. Однак якщо зона вільної торгівлі з ЄС і призведе до певних втрат у короткостроковій перспективі, то безперечними й вагомими будуть вигоди на середньо-та довгостроковий терміни.

Митний союз Росії, Білорусі і Казахстану – торговельно-економічне об'єднання названих країн, утворене в жовтні 2007р. в рамках Євразійського економічного співтовариства [6]. Основні характеристики об'єднання: територія – понад 20 млн. кв. км, населення – близько 170 млн. осіб, ВВП на душу населення: Росія – 17 700 дол.; Білорусь – 15 900 дол.; Казахстан – 13 900 дол. Діє торгове об'єднання з січня 2010 р., з початку 2012 р. відбувається процес формування Єдиного економічного простору трьох держав, а до 2015 р. на базі цих структур буде створений Євразійський економічний союз. Протягом всього часу існування України як держави Росія була її незмінним головним торговельним партнером. Однак, після проголошення Україною своєї незалежності у 1991 році міжнародний курс держави був змінений в сторону євроінтеграції, але

російський ринок все одно залишався важливою складовою ЗЕД України.

Проаналізуємо митно-тарифну політику Росії. Кількість товарів, що обкладаються імпортом митом у Росії, зокрема товарів технологічного призначення, у декілька разів більше, ніж в Україні. Україна знаходиться у режимі їх поступового зменшення і зниження митних ставок відповідно до угод, укладених при вступі до СОТ. Якщо ж будуть введені такі імпорتنі мита, як у Росії, то в Україні різко зростуть внутрішні ціни і зменшиться імпорт товарів та послуг. Про це свідчить приклад з імпортом нових авто - вони вже обкладаються митами на російський зразок, через що вони подорожчали на 15-20%. У 2013 році їх імпорт впав більш ніж удвічі. Натомість відкриті шлюзи для потоку автомобілів зі сходу, і вже зараз для російських автомобілів створені умови безмитного ввезення, в Україні діють підприємства з фіктивного їх збирання.

Імпорتنі митні тарифи на сільськогосподарську продукцію в Україні є вищими, ніж у рамках Митного союзу (наприклад, на пшеницю – удвічі, жито – в 4 рази, свинячий жир – у 2 рази, оливкову олію – у 2 рази, соняшникову олію – на 25 %) [7, с. 43]. Це є одним з інструментів захисту вітчизняних аграріїв на конкурентних ринках. Відтак зниження цих ставок містить ризики надмірного загострення конкуренції на цих чутливих для української економіки ринках. Без уваги не можна залишити те, що ключовою особливістю російської економічної системи є експортне мито, яке застосовується до окремих товарних позицій з метою наповнення бюджету та може сягати до 40% вартості товару [7, с. 49]. Якщо український сировинний експорт після приєднання до МС також почне обкладатися митними платежами, вітчизняні товаровиробники не матимуть покупців ні всередині країни, ні за кордоном.

Мінекономрозвитку у 2012 році розрахувало ефект для економіки України після вступу до МС, що полягає, зокрема, у наступному: в результаті скасування російських експортних мит на нафту та нафтопродукти ціна нафти в Україні знизиться на 30%, а нафтопродуктів - на 19,8%. Очікується, що це призведе до підвищення випуску в Україні на 0,6% в перший рік після вступу до Митного союзу. Однак, необхідно наголосити на тому, що ці зміни матимуть короткостроковий вплив на українську нафтопереробну галузь. Технологічна відсталість порівняно з європейськими стандартами якості робить її неконкурентоспроможною. У разі вступу до Митного союзу Україною може бути підвищено мито на ввезення сирової нафти з інших країн до 5 % [8, с. 30]. Це призведе до концентрації джерел імпорту нафти на одній країні – РФ. Між тим, нині в Україні діє нульова ставка на ввезення сирової нафти, що сприяє поступовій диверсифікації джерел постачання сирової нафти та

дозволяє більшою мірою використовувати потужності вітчизняних нафтопереробних заводів. Що ж стосується економічного ефекту від, власне, зняття торговельних бар'єрів між Україною та РФ, то Міністерство економічного розвитку стверджує, що він є доволі невеликим - лише 0,3% від випуску у перший рік членства в Митному союзі [7, с. 55]. Однак, скасування приведе до того, що Росія втратить значні доходи до держбюджету, адже, товари обкладаються експортним митом з метою наповнення держбюджету. Можна припустити, що ця умова входження України до МС не є вигідною і для самої Росії.

Якщо проаналізувати перелік українських товарів, що експортуються до світового ринку, то можна дійти до висновку, що зовнішньоекономічний профіль України (в аспекті сировинної складової в експорті) несуттєво відрізняється від профілів решти країн-членів Митного союзу. Найбільш конкурентоспроможними українськими товарами на світових ринках є: чорні метали та вироби з них, зернові та олійні культури, добрива, залізничне обладнання [7, с. 56]. Отже, структура експорту України та країн-учасниць майже однакова, і це говорить про те, що вступивши до МС, країна не отримає нових ринків збуту своєї сировини, а навпаки, може втратити вже існуючі.

Принципова різниця між ГВЗВТ та Митним союзом полягає у постановці правил регулювання торгівлі. Якщо ж ГВЗВТ встановлює єдині правила торгівлі між її учасниками, то Митний союз - не лише між собою, а й по відношенню до інших держав, які не являються його членами. Це означає, що вступ до Митного союзу несе більшу міру інтеграції, та відповідно значну втрату національного інтересу. Так як Україна не зможе самостійно укладати Угоди про зону вільної торгівлі з третіми країнами, зокрема, з ЄС [6]. Подальша інтеграція України в глобальний та європейський простір буде можлива тільки у зв'язці з іншими членами Митного союзу, а це може призвести до уповільнення процесу інтеграції України до європейського економічного альянсу.

Ще одним фактором, який підтверджує недоцільність вступу України до Митного союзу є її членство у СОТ. Україна може брати участь у митних альянсах лише на тих умовах, які не суперечать її міжнародним зобов'язанням перед СОТ. Вступ у Митний союз вимагає узгодження митних тарифів між його членами, які в більшості випадків значно вище діючих тарифних зобов'язань України в рамках СОТ (середньоарифметична ставка мита складає 7,8 % у Росії і 4,1% – в Україні). В разі прийняття Україною єдиних тарифів Митного союзу і порушення зобов'язань перед СОТ можна чекати застосування обмежувальних заходів до України торговими партнерами і втрати переваг доступу до основних світових ринків [5]. Санкції розраховуються, виходячи зі втрат, яких країни-учасники СОТ зазнали від за-

стосування Україною нових мит, та складуть не менше 5 млрд дол. США з розрахунку вартості річного обсягу імпорту, що підпадає під дію підвищених тарифів.

Неможливо не звернути увагу на те, що у випадку приєднання України до списку членів МС, відбудеться подорожчання імпортованих товарів у зв'язку з підвищенням середньої митної ставки, що негативно позначиться на модернізації виробничих потужностей вітчизняних виробників, а Україна й далі буде залишатись постачальником сировини для виробництва якісних європейських продуктів.

Оцінка переваг і втрат України від вступу до Митного союзу з боку науковців є різною. Так, російські експерти підраховали, що приєднання до Митного союзу означатиме для України 3-5% додаткового зростання ВВП на рік. Проте, за думкою экс-міністра фінансів В. Пинзеника, щорічні втрати складатимуть близько 1 млрд дол. США з державного бюджету внаслідок недоотримання митних зборів [9]. З урахуванням наявного досить високого рівня співробітництва та кооперації України з країнами Митного союзу, потенційні вигоди від членства в Митному союзі для України є доволі обмеженими, але саме на цих вигодах формується більшість позитивних прогнозів щодо ефектів МС для України. Неприєднання до МС може викликати певні ризики застосування Росією обмежувальних заходів щодо України. Водночас, на наш погляд, ризик застосування торговельних санкцій проти України є відносно невисоким. За певними категоріями товарів Україна є найбільшим зовнішнім постачальником продукції на російський ринок. Тому ефект обмежувальних заходів матиме негативний вплив на покупців цієї продукції в РФ.

Порівняємо деякі економічні показники торгових об'єднань. Так, європейські показники імпорту та ВВП в шість разів більше, ніж у країнах Митного союзу. Заробітна плата в ЄС в 3,5 рази вища, пенсії – майже в 9 разів, а стипендії – у 5. ЄС є давно сформованим торговим об'єднанням зі сталими нормами, правилами і законами, які діють понад 50 років на територіях країн-учасниць Союзу. Що ж стосується Митного союзу, то дане торгове об'єднання можна вважати на даний момент не повністю сформованим, адже воно почало діяти лише 3 роки тому, і це свідчить про те, що в останньому відсутні дієві механізми тарифного і нетарифного регулювання ЗЕД, розподілу надходжень від сплати мит, інструментів необхідних для розвитку національних економік держав-учасниць, процедур для вирішення торгових спорів тощо. Економіка ЄС є більш розвинута та ефективна в порівнянні з МС. Тому потенційно вигода від вільної торгівлі з ЄС є більшою, ніж від аналогічних домовленостей із Митним союзом.

Отже, доцільно підвести підсумки після до-

слідження можливих варіацій перетворення митно-тарифного регулювання ЗЕД в Україні у контексті приєднання до ЄС чи МС. По-перше, вступ до Митного союзу несе більшу міру інтеграції для держави. По-друге, слід очікувати застосування санкцій від членів СОТ через недотримання тарифних зобов'язань. По-третє, українські підприємства отримають значний рівень конкуренції від великої кількості експортерів аналогічних товарів з країн МС. По-четверте, у контексті створення ГВЗВТ митно-тарифна політика України буде й надалі тримати вектор лібералізації митних ставок, що приведе до появи можливості імпортувати та експортувати високоякісні товари. Відбудеться поступове зменшення та скасування мит на імпорт та експорт товарів. Що ж стосується МС, то як показує практика вступу до нього республік Казахстан і Білорусія, середня митна ставка на імпорт однозначно збільшиться, і у Митному тарифі з'явиться у перелік нових експортних ставок. Слід відмітити, що при такому розвитку подій модернізація українських потужностей буде знову розглядатися у довгостроковій перспективі, адже імпорт високоякісного європейського обладнання стане не по силам національним виробникам.

Висновки. Отже, дослідивши основні прогнозовані зміни митно-тарифної політики України у контексті приєднання до економічних альянсів, можна зробити висновок, що Україні потрібно й надалі підтримувати вектор євроінтеграції, адже це сприятиме не лише її економічному розвитку, а й соціальному, хоча в короткостроковій перспективі підписання Угоди про асоціацію може здатися ризиковим кроком для держави. Ключовим завданням, що стоїть перед українським урядом в галузі зовнішньоекономічних відносин є створення ГВЗВТ з ЄС та використання заходів митного регулювання для розширення існуючих торговельних відносин, подальший розвиток потенційних можливостей України та її фундаментальних конкурентних переваг на світовому ринку.

Пріоритетними шляхами розвитку митно-тарифного регулювання є:

1. Продовження роботи щодо диференціації ставки ввізного мита, що застосовуються по відношенню до компонентів і комплектуючих, які в одному випадку ввозяться для промислового виробництва товарів, а в іншому – не призначених для такого виробництва.

2. Подальше зниження ставки ввізного мита на технологічне обладнання, яке не має вітчизняних аналогів, при збереженні захисних ввізних митних зборів на високо конкурентне обладнання, яке виробляється вітчизняними підприємствами. Пріоритет в даному випадку має віддаватися імпорту високотехнологічного промислового обладнання, використання якого підвищить конкурентоспроможність вітчизняної продукції.

3. Збереження високої ставки мита по тим товарам, де необхідний захист. Це стосується в першу чергу ринка агрохімії, який динамічно розвивається, є привабливим для китайських виробників, тому з метою захисту українського виробника державі необхідно ввести високі ставки мита.

4. Збільшення в Митному тарифі України частки специфічних і комбінованих ставок ввізного мита та перекладу, в подальшому, специфічних складових комбінованих ставок на «плюсові».

5. Подальше зменшення кількості товарних позицій в УКТЗЕД з метою зменшення зловживань суб'єктів ЗЕД шляхом декларування товару не за своїм кодом та сплати меншої суми пла-

тежів.

На перший план повинна вийти регулююча функція митного тарифу, що характерно в даний час для всіх розвинених країн і дасть змогу зробити прозорішою зовнішню торгівлю України, усунути економічні перешкоди, що сприяють криміналізації імпорту товарів, корупції в митних органах, а також зменшить можливі ризики інтеграційних процесів.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень є розробка практичних рекомендацій стосовно посилення конкурентоспроможності національної економіки та шляхи вдосконалення регуляторної політики держави в умовах інтеграційних процесів.

Список використаної літератури:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/> – Загол. з екрану.
2. Офіційний сайт European Union [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://europa.eu>. – Загол. з екрану.
3. Урядовий портал [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>. – Загол. з екрану.
4. Офіційний сайт Eurostat [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>. – Загол. з екрану.
5. Офіційний сайт Представництва Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://eeas.europa.eu>. – Загол. з екрану.
6. Официальный сайт Евразийского Экономического Сообщества [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://evrazes.com>. – Загол. з екрану.
7. Перспективи взаємовідносин України і Митного союзу Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації / [А. В. Ермолаєв, І. В. Клименко, Я. А. Жаліло, Н. Є. Пелагеша та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2011. – 72 с.
8. Гайдучкий, П. Украина и Таможенный Союз: проблемы интеграции [Текст] / П. Гайдучкий // Зеркало недели. - 2013. - №11. – С. 27-45.
9. Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://dy.nayka.com.ua>. – Загол. з екрану.

Новикова К.И. Турик А.И. Трансформация таможенно - тарифного регулирования в контексте функционирования таможенных альянсов.

Проанализировано современное состояние использования инструментов таможенно-тарифного регулирования в Украине, в странах Европейского Союза и Таможенного союза. Исследованы проблемы и перспективы управления внешнеэкономической деятельностью в контексте создания зоны свободной торговли с ЕС и присоединения к Таможенному союзу. Предложен ряд практических мер по оптимизации инструментов таможенно-тарифного регулирования.

Ключевые слова: таможенный тариф, глубокая и всеобъемлющая зона свободной торговли, либерализм, протекционизм, внешнеэкономическая деятельность.

Novikova KI, Turyk A.I. The transformation of customs and tariff regulation in the context of customs alliances functioning.

The present state of use of instruments of customs and tariff regulation in Ukraine and the European Union and the Customs Union is analyzed. The problems and prospects of foreign economic activity management in the context of the free trade area with the EU and accession to the Customs Union are investigated. Some practical measures concerning optimization of the customs and tariff regulation instruments are proposed.

Keywords: customs tariff, Deep and Comprehensive Free Trade Area, liberalism, protectionism, foreign economic activity.

Дата надходження до редакції: 07.02.2014 р.

Рецензент: д.е.н., доцент Зборовська О.М.